

رواسازی میان فرهنگی مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک شده در دانشجویان ایرانی و سوئدی

امید شکری^۱

رضا کرمی نوری^۲

محمدنقی فراهانی^۳

علیرضا مرادی^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۱/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۱۲/۰۸

چکیده

این پژوهش با هدف رواسازی میان فرهنگی مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک شده (ام پی اس اس)^۵ در گروهی از دانشجویان ایرانی و سوئدی انجام شد. در مطالعه حاضر، ۲۱۲ دانشجوی کارشناسی (۱۱۲ ایرانی و ۱۰۰ سوئدی) به مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک شده پاسخ دادند. به منظور بررسی تغییرناپذیری عاملی ام پی اس اس در دو گروه از تحلیل عاملی تأییدی چندگروهی استفاده شد. نتایج تحلیل مؤلفه‌های اصلی با استفاده از چرخش واریماکس در دو گروه دانشجویان ایرانی و سوئدی نشان داد که «ام پی اس اس» از سه عامل دوستان، خانواده و دیگران مهم^۶ تشکیل شده است. نتایج تحلیل عاملی تأییدی تک گروهی نشان داد که در کل نمونه و در دو گروه، الگوی سه عاملی ام پی اس اس برآزش خوبی با داده‌ها داشتند. نتایج تحلیل عاملی تأییدی چندگروهی به روشنی تغییرناپذیری بین گروهی باقی مانده‌های اندازه گیری، کوواریانس‌های ساختاری و وزن‌های اندازه گیری «ام پی اس اس» را در دانشجویان ایرانی و سوئدی نشان دادند. همچنین، نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری^۷ نشان داد که اثر عنصر بافتاری فرهنگ بر زیرمقیاس‌های حمایت اجتماعی ادراک شده از نظر آماری معنادار بود. در مجموع، نتایج مطالعه حاضر نشان داد که دانشجویان در دو گروه فرهنگی صرف نظر از زمینه فرهنگی، گویه‌های مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک شده را به شیوه مشابهی تفسیر کردند.

واژگان کلیدی: تغییرناپذیری عاملی، تحلیل عاملی تأییدی چندگروهی، مقیاس حمایت اجتماعی ادراک شده، تفاوت‌های فرهنگی.

o_shokri@sbu.ac.ir

۱. استادیار دانشگاه شهید بهشتی (نویسنده مسئول)

reza.kormi-nouri@oru.se

۲. دانشیار دانشگاه اربرو سوئد

farahani@khu.ac.ir

۳. استاد دانشگاه خوارزمی

moradi@khu.ac.ir

۴. استاد دانشگاه خوارزمی

5. Multidimensional Scale of Perceived Special Support (MSPSS)

6. Significant Others

7. Multi Analysis of Variance (MANOVA)

مقدمه

فراگیری رویارویی با اشکال متفاوتی از تجارب تنیدگی‌زا^۱ در موقعیت‌های تحصیلی مانند محدودیت زمانی، ترس از شکست، فشارهای مالی و مطالبات حرفه‌ای طاقت‌فرسا سبب شده است که در طول دو دهه اخیر، گروه کثیری از محققان در قلمروهای فرهنگی مختلف، نقش تعیین‌کننده حمایت اجتماعی ادراک‌شده را به‌عنوان یک منبع عظیم مقابله موقعیتی^۲ برای تبیین تمایز مشاهده در «کیفیت زندگی تحصیلی»^۳ دانشجویان همواره در کانون توجه خود قرار دهند (بارن^۴، ۲۰۱۳؛ ریوی^۵ و همکاران، ۲۰۱۳؛ مورای^۶ و همکاران، ۲۰۱۳؛ کانگ^۷ و همکاران، ۲۰۱۲؛ باتیری^۸ و همکاران، ۲۰۰۷؛ فلاحتی، ۱۳۹۲). افزون بر این، مرور دقیق پیشینه تجربی مفهوم حمایت اجتماعی نشان می‌دهد که هر گونه تلاش نظام‌مند با هدف کسب اطلاع از کارکرد ضربه‌گیرانه مفهوم حمایت اجتماعی ادراک‌شده به‌مثابه یک منبع مقابله موقعیتی در بافت تحقیقاتی تنیدگی مقابله، نیازمند گسترده‌تر کردن مطالعاتی است که نقش غیرقابل انکار فرهنگ - به‌عنوان یک عنصر بافتاری - را بر ویژگی‌های کارکردی حمایت اجتماعی بررسی کند (چالسی^۹، ۲۰۱۰؛ پاینز^{۱۰} و زیدمن^{۱۱}، ۲۰۰۳؛ گودوین^{۱۲} و پلازا^{۱۳}، ۲۰۰۰؛ لیانگ^{۱۴} و بوگات^{۱۵}، ۱۹۹۴؛ ویتون^{۱۶}، ۱۹۸۵).

در سه دهه گذشته، قلمرو مطالعاتی تنیدگی - مقابله با هدف بازشناسی تعامل پویای میان فرد و محیط پدید آمد (موس^{۱۷}، ۲۰۰۲). محققان به‌مدت چندین سال به‌منظور عینی‌سازی و کمی‌سازی محیط، تعداد رخدادهای منفی زندگی افراد و گرفتاری‌های روزانه آنها را در طول

فصلنامه علمی - پژوهشی

۷۶

دوره نهم

شماره ۲

تابستان ۱۳۹۵

1. stressful experiences
2. situational coping resource
3. quality of academic life
4. Boren
5. Reeve
6. Murray
7. Kong
8. Bouteyre
9. Chalise
10. Pines
11. Zaidman
12. Goodwin
13. Plaza
14. Liang
15. Bogat
16. Wheaton
17. Moos

یک ماه بررسی کردند. متأسفانه این نظام اندازه‌گیری محیط، به دلیل عدم توجه به معنای وقایعی که در بافت زندگی فردی به وقوع می‌پیوندد، غیربافتی کردن قلمرو پژوهشی تنیدگی - مقابله را به همراه داشته است. سامرفیلد^۱ و مک کری^۲ (۲۰۰۰) تأکید کردند که محققان در سال‌های اخیر می‌کوشند واقع‌گرایی^۳ را به درون قلمرو مطالعاتی تنیدگی - مقابله وارد کنند. شایان ذکر است که در این میان، فرهنگ یکی از مهم‌ترین بافت‌های فراموش شده است.

تریانندیس^۴ خاطر نشان می‌کند که فرهنگ عبارت است از نظام تغییر مستمر و کاملاً پیچیده‌ای از معانی که آموخته می‌شود، منتقل می‌گردد و از نسلی به نسل دیگر تغییر می‌یابد (۱۹۹۵: ص ۲۳). این نظام معنا هنجارها، باورها و ارزش‌هایی را در بردارد که با تجویزهای رفتاری همراه هستند. با وجودی که ارزش‌های فرهنگی بی‌شماری برای توصیف عناصر مشترک و منحصر به فرد فرهنگ‌های مختلف شناسایی شده‌اند، اما محققان نشانگان فرهنگی فردگرایی^۵ و جمع‌گرایی^۶ را بیشتر مطالعه کرده‌اند (ایسرمن^۷ و همکاران، ۲۰۰۲). شواهد تجربی و نظری مختلف نشان داده‌اند که این الگوها فرهنگ‌های مختلف را به‌طور معناداری از یکدیگر متمایز می‌کنند (همان؛ هافستد^۸، ۱۹۸۰؛ تریانندیس، ۱۹۹۵).

فردگرایی و جمع‌گرایی شامل مجموعه‌ای از ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارها هستند که از نظر ارجحیت دادن به فرد در برابر گروه خودی با یکدیگر متفاوتند (هافستد، ۱۹۸۰). در فرهنگ‌هایی که جهت‌گیری فردگرا دارند، «خود»^۹ واحد اصلی جامعه تلقی می‌شود؛ در نتیجه، در بافت فرهنگی فردگرا بر حقوق فردی، استقلال شخصی و خودشکوفایی تأکید می‌شود. در مقابل، در فرهنگ‌هایی که جهت‌گیری جمع‌گرا دارند، «گروه خودی»^{۱۰} واحد اصلی جامعه را تشکیل می‌دهد و افراد در چارچوب نیازها، اهداف و تقدیر گروه خودی محصور می‌شوند. در نتیجه، در این فرهنگ‌ها بر وظیفه و تعهدات فرد در برابر گروه، وابستگی متقابل با افراد دیگر در گروه و انجام نقش‌های اجتماعی تأکید می‌شود.

1. Somerfield
2. McCrae
3. realism
4. Triandis
5. individualism
6. collectivism
7. Oyserman
8. Hofstede
9. self
10. we group

نتایج مطالعات مختلف نشان داده‌اند که در قلمروهای مطالعاتی مختلف مانند تنیدگی مقابله (تویید^۱ و همکاران، ۲۰۰۴)، بهزیستی ذهنی (سوه^۲ و اویشی^۳، ۲۰۰۴)، رفتارهای سلامت (چن^۴ و همکاران، ۲۰۰۷) و «خود» و هویت (کریستوفر^۵ و بیک‌هارد^۶، ۲۰۰۷) فرهنگ به‌عنوان یک عنصر بافتاری بر رفتار افراد تأثیر می‌گذارد. افراد برای انتخاب اطلاعات از محیط خود که بر شناخت و ادراک آنها تأثیر می‌گذارد، در موقعیت تصمیم‌گیری قرار می‌گیرند. جهت‌گیری فرهنگی غالب در چنین شرایطی، وزن بیشتری به برخی از گزینه‌های فرد می‌دهد. بنابراین، روان‌شناسان بر نقش عظیم متغیرهای فرهنگی در شکل‌دهی به شناخت و ادراک انسان توجهی ویژه کرده‌اند. بر این اساس، فرهنگ، قراردادهایی را برای انتخاب اطلاعات خاص از محیط اطراف شکل می‌دهد و برای افرادی که در موقعیت انتخاب قرار می‌گیرند، وزنی را تعیین می‌کند که باید به عناصر موجود در محیط داده شود (تریانندیس و سوه، ۲۰۰۲).

با وجود آن که شواهد پژوهش‌های متعددی، نقش تعیین‌کننده اشکال مختلف حمایت اجتماعی را در پیش‌بینی سلامت روانی و جسمانی بررسی کرده‌اند (تویس^۷، ۱۹۹۵)، اما مطالعات اندکی به این پرسش پاسخ داده‌اند که چگونه الگوهای روابط اجتماعی در بافت‌های اجتماعی- فرهنگی مختلف بر استفاده و اثربخشی حمایت اجتماعی تأثیر می‌گذارند. بی‌شک نوع تصمیم‌گیری افراد از نظر تقاضا و دریافت حمایت به ماهیت روابط آنها در شبکه‌های اجتماعی خود بستگی دارد. دو شبکه اجتماعی حمایت‌کننده ممکن است از لحاظ هنجارهای هدایت‌کننده تعاملات و انتظارات مشترک درباره چگونگی پیوند بین فرد و شبکه با یکدیگر متفاوت باشند. در نتیجه، جست‌وجوی رفتار حمایت‌جویانه افراد از هنجارها و انتظارات جامعه تأثیر می‌پذیرند (تیلور^۸ و همکاران، ۲۰۰۴).

طبق دیدگاه پاینز و زیدمن، چگونگی استفاده از حمایت اجتماعی در مواقع نیاز و در مواجهه با عوامل تنیدگی‌زا در گروه‌های فرهنگی مختلف را می‌توان از طریق «نظریه نقش اجتماع» و «نظریه ساخت اجتماعی»^۹ تبیین کرد (۲۰۰۳). طبق این دیدگاه، فرهنگ متضمن

1. Tweed
2. Suh
3. Oishi
4. Chen
5. Christopher
6. Bickhard
7. Thoits
8. Taylor
9. social construction theory

نوعی برنامه‌ریزی فراگیر ذهنی است که افراد یک گروه را از افراد گروه‌های دیگر متمایز می‌کند. نظریه نقش اجتماعی در پاسخ به چرایی رفتار افراد در موقعیت‌های مختلف، بر نقش مؤثر نیروهایی نظیر هنجارهای فرهنگی تأکید می‌کند. شواهد تجربی متعدد نشان داده‌اند که تأکید نسبی بر ابعاد مستقل و به هم وابسته «خود» در بافت‌های فرهنگی مختلف، نشان‌دهنده هنجارهای فرهنگی متفاوت است (مارکوس^۱ و کیتایاما^۲، ۱۹۹۱). برای نمونه، در بافت فرهنگی جمع‌گرا بر نزدیکی و در بافت فرهنگی فردگرا بر تفرد و تمایز یافتگی به مثابه هنجارهای فرهنگی مختلف تأکید می‌شود. یافته‌های روان‌شناسی فرهنگی نشان داده‌اند هنجارهایی که ماهیت روابط در فرهنگ‌های مختلف را هدایت می‌کنند، با هم متفاوتند. برای نمونه، در فرهنگ‌های فردگرا مانند آمریکا و اروپای غربی بر افزایش و حفظ تمایز یافتگی از دیگران تأکید می‌شود. در مقابل، در فرهنگ‌های جمع‌گرا نظیر آسیای شرقی، افراد، وابسته به گروه‌هایشان هستند، اولویت را به اهداف گروهی می‌دهند و همواره در صدد هستند که با گروه خودی هماهنگ باشند (تریاندریس و سوه، ۲۰۰۲؛ قربانی و همکاران، ۲۰۰۳).

فصلنامه علمی - پژوهشی

۷۹

رواسازی میان فرهنگی
مقیاس ...

ساخت واقعیت بر اساس نظریه ساخت اجتماعی، منشأ اجتماعی دارد. هیچ واقعیتی وجود ندارد که همه افراد به طور یکسان و همزمان تجربه کنند. ادراک افراد از واقعیات در فرهنگ‌های مختلف نیز متفاوت است. افراد اساساً گیرندگان منفعل واقعیات اجتماعی و روانی نیستند. آنها با استفاده از فرهنگ به مثابه راهنمایشان در ساخت ادراک خود از جهان و واقعیات دارای ماهیت‌های مختلف، مشارکت فعال دارند.

محققان برای بررسی نقش تفاوت‌های فرهنگی در استفاده از تجارب حمایتی، بارها آسیای شرقی، آسیای غربی، آسیای میانه و آمریکای شمالی را با یکدیگر مقایسه کرده‌اند (هاشیموتو^۳ و همکاران، ۲۰۰۷؛ کیم^۴ و همکاران، ۲۰۰۶؛ چو^۵ و همکاران، ۲۰۰۸؛ ساساکی^۶ و کیم، ۲۰۰۸؛ تیلور و همکاران، ۲۰۰۴). نتایج مطالعات مختلف نشان دادند که تفاوت‌های فرهنگی پایایی از لحاظ آمادگی افراد برای استفاده از حمایت اجتماعی به منظور مواجهه با تجارب تنیدگی‌زا وجود دارد. نتایج مطالعه تیلور و همکاران (۲۰۰۴) - با استفاده از روش‌های بازپاسخ و بسته‌پاسخ - نشان داد که آسیای شرقی و آسیای غربی

1. Markus
2. Kitayama
3. Hashimoto
4. Kim
5. Chu
6. Sasaki

آسیایی تبار در مقایسه با آمریکایی‌های اروپایی تبار، در مواجهه با تجارب تنیدگی‌زا سطوح بالاتری از حمایت اجتماعی را گزارش کردند.

مطالعات دیگری نیز با هدف مقایسه تفاوت‌های فرهنگی و نقش آنها بر میزان استفاده از تجارب حمایتی در رویارویی با طیف وسیعی از رخدادهای تنیدگی‌زا انجام شد؛ از جمله در نمونه‌های آمریکایی‌های آسیایی تبار و آمریکایی‌های اروپایی تبار (ساساکی و کیم، ۲۰۰۸)، نسل‌های مختلف آمریکایی‌های آسیایی تبار (چو و همکاران، ۲۰۰۸؛ تیلور و همکاران، ۲۰۰۴)، آمریکایی‌های اروپایی تبار و کره‌ای‌ها (چو و همکاران، ۲۰۰۸؛ کیم و همکاران، ۲۰۰۸؛ تیلور و همکاران، ۲۰۰۴) و آمریکایی‌های اروپایی تبار و ژاپنی‌ها (هاشیموتو و همکاران، ۲۰۰۷). یافته‌های این پژوهش‌ها نشان داد که آسیایی‌ها و آمریکایی‌های آسیایی تبار در مقایسه با آمریکایی‌های اروپایی تبار، در مواجهه با تجارب تنیدگی‌زا سطوح بالاتری از حمایت اجتماعی را گزارش کردند. افزون بر این، در مطالعات مختلف الگوی کلی تفاوت‌های فرهنگی برای جست‌وجوی حمایت اجتماعی در میان زیرگروه‌های متفاوت فرهنگ آسیایی، مانند ژاپن، چین، کره، ویتنام، هند و فیلیپین در مقایسه با آمریکایی‌های اروپایی تبار تکرار شد (کیم و همکاران، ۲۰۰۸).

بنابراین حمایت اجتماعی ادراک‌شده به عنوان یک راهبرد مقابله موقعیتی در رویارویی با تجارب تنیدگی‌زا اهمیت بلامنازعی دارد. از سوی دیگر، فرهنگ به عنوان یک عامل بافزاری تأثیرگذار، نقشی تعیین‌کننده در جست‌وجوی اشکال مختلف تجارب حمایتی دارد و امروزه این نقش بیش از پیش آشکار شده است. با توجه به آنچه گفته شد، ضرورت استفاده از یک ابزار سنجش روا و پایا با هدف سنجش دقیق کارکردهای ضربه‌گیرانه حمایت اجتماعی در مواجهه با گروه وسیعی از عوامل تنیدگی‌زا در پارادایم‌های فرهنگی مختلف، بیش از پیش اهمیت می‌یابد. بر این اساس، زیمت^۱ و همکاران، مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده را با هدف اندازه‌گیری سازه حمایت اجتماعی ادراک‌شده، طراحی کردند (زیمت و همکاران، ۱۹۸۸).

محققان مختلف ویژگی‌های فنی مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده را در گروه‌های مختلف مانند نوجوانان (ادواردز^۲، ۲۰۰۴؛ براور^۳ و همکاران، ۲۰۰۸؛ راماسوامی^۴

1. Zimet
2. Edwards
3. Bruwer
4. Ramaswamy

و همکاران، ۲۰۰۹)، بیماران روانی (کلارا^۱ و همکاران، ۲۰۰۳؛ واینگانکارا^۲ و همکاران، ۲۰۱۲)، بیماران قلبی (پدرسون^۳ و همکاران، ۲۰۰۹) و سالمندان (استنلی^۴ و همکاران، ۱۹۹۸) مطالعه کرده‌اند. افزون بر این، ضرورت گریزناپذیر مطالعه مفهوم حمایت اجتماعی به مثابه یک منبع مقابله‌ای موقعیتی در رویارویی با تجارب تنیدگی‌زا سبب شده است تا محققان در گروه‌های فرهنگی مختلف نیز نسخه‌های زبانی متفاوتی از «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» را ارائه دهند، مانند نسخه‌های زبانی اردو و نیپالی (رضوان و آفتاب، ۲۰۰۹؛ تونسینگ^۵ و همکاران، ۲۰۱۲)، چینی (چنگ^۶ و چان^۷، ۲۰۰۴)، تایلندی (وونگپاکاران^۸ و همکاران، ۲۰۱۱)، سوئدی (اکبک^۹ و همکاران، ۲۰۱۳)، مالزیایی (نگ^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۰) عربی (آروئین^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۰) و ترکیه‌ای (دورو^{۱۲}، ۲۰۰۷؛ باسول^{۱۳}، ۲۰۰۸). نتایج آزمون ویژگی‌های فنی روایی و پایایی نسخه‌های زبانی مختلف «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» به‌طور تجربی از ساختار عاملی مفروض مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده شامل خانواده، دوستان و دیگران مهم حمایت کرد.

بر اساس آنچه گفته شد، مطالعه روشمند نقش تفسیری حمایت اجتماعی ادراک‌شده در الگوهای فرایند تنیدگی در دانشجویانی از فرهنگ‌های مختلف، مستلزم در اختیار داشتن ابزاری است که بتوان سازه حمایت اجتماعی ادراک‌شده در گروه‌های فرهنگی مختلف را دقیق‌تر سنجید. بنابراین، پژوهش حاضر برای نخستین بار، با هدف روسازی میان‌فرهنگی مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده (زیمت و همکاران، ۱۹۸۸) در میان گروهی از دانشجویان ایرانی و سوئدی انجام شد.

1. Clara
2. Vaingankara
3. Pedersen
4. Stanley
5. Tonsing
6. Cheng
7. Chan
8. Wongpakaran
9. Ekback
- 10- Ng
11. Aroian
12. Duru
13. Basol

روش

این تحقیق، توصیفی و از نوع همبستگی است. گروه نمونه شامل ۱۱۲ دانشجوی ایرانی در مقطع کارشناسی دانشگاه تربیت معلم تهران [۳۴ پسر (۳۰/۴٪) و ۷۸ دختر (۶۹/۶٪)] و ۱۰۰ دانشجوی سوئدی در مقطع کارشناسی دانشگاه اربو [۲۹ پسر (۲۹٪) و ۷۱ دختر (۷۱٪)] بودند. در میان دانشجویان ایرانی، میانگین سنی دانشجویان پسر $SD = 1/52$ (دامنه = ۱۹-۲۶) و میانگین سنی دانشجویان دختر $SD = 1/61$ (دامنه = ۱۹-۲۶) و در میان دانشجویان سوئدی، میانگین سنی دانشجویان پسر $SD = 3/08$ (دامنه = ۱۹-۳۳) و میانگین سنی دانشجویان دختر $SD = 5/31$ (دامنه = ۱۹-۴۸) بود. مشارکت کنندگان از گروه‌های فرهنگی مختلف و با استفاده از روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای، به کمک سه واحد نمونه‌برداری دانشکده، رشته و کلاس درس انتخاب شدند. طبق دیدگاه کلاین^۱، در مطالعاتی که با هدف آزمون ساختار عاملی ابزارهای سنجش انجام می‌شود، به ازای هر گویه، حداقل ۵ و حداکثر ۲۰ مشارکت‌کننده باید انتخاب شوند (۲۰۰۵). بر این اساس، در مطالعه حاضر تلاش شد به طور تقریبی از قاعده ۱۰ به ۱ استفاده شود.

فصلنامه علمی- پژوهشی

۸۲

دوره نهم
شماره ۲
تابستان ۱۳۹۵

مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده: مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده را که یک ارزیابی ذهنی از بسندگی حمایت اجتماعی به عمل می‌آورد زیمت و همکارانش (۱۹۸۸) طراحی کردند. «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» ادراکات از بسندگی حمایت اجتماعی را در سه منبع خانواده، دوستان و دیگران مهم می‌سنجد. این مقیاس شامل ۱۲ ماده است که هر ماده روی یک طیف هفت درجه‌ای از کاملاً مخالف (۱) تا کاملاً موافق (۷) درجه‌بندی می‌شود. در این مقیاس، هر چهار ماده بر اساس منابع حمایت اجتماعی، به یکی از گروه‌های عاملی خانواده، دوستان و دیگران مهم منتسب شده است. با افزایش نمره افراد، نمره آنها در عامل کلی حمایت اجتماعی ادراک‌شده نیز افزایش نشان می‌دهد. افزون بر این، از حاصل جمع نمره افراد در ماده‌های هر مقیاس، نمره کلی افراد در هر یک از زیرمقیاس‌های سه‌گانه به دست می‌آید. نتایج مطالعه زیمت و همکارانش با هدف بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» نشان داد که این ابزار برای سنجش حمایت اجتماعی ادراک‌شده روا و پایاست. نتایج مطالعه براور و همکارانش، درباره تحلیل ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده با استفاده از تحلیل

عاملی تأییدی نشان داد که ساختار سه‌عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» (دیگران مهم، خانواده و دوستان) برازش قابل قبولی با داده‌ها دارد. در این مطالعه، ضرایب آلفای کرانباخ^۱ عامل کلی حمایت اجتماعی ادراک‌شده و ابعاد سه‌گانه دیگران مهم، خانواده و دوستان در نمونه ایرانی به ترتیب برابر با ۰/۸۹، ۰/۸۴، ۰/۸۵، ۰/۹۱ و در نمونه سوئدی به ترتیب برابر با ۰/۹۱، ۰/۸۷، ۰/۸۶، ۰/۹۲ و در کل برابر با ۰/۹۲، ۰/۸۹، ۰/۸۴، ۰/۹۴ به دست آمد.

در این مطالعه، نسخه انگلیسی مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده، برای نمونه دانشجویان/ ایرانی به زبان فارسی و برای نمونه دانشجویان سوئدی به زبان سوئدی ترجمه شد. به‌منظور حفظ هم‌ارزی زبانی و مفهومی، نسخه‌های فارسی و سوئدی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» هر یک به کمک یک فرد دوزبانۀ دیگر به انگلیسی برگردانده شدند (مارسلا^۲ و لئونگ^۳، ۱۹۹۵). دو مترجم درباره تفاوت‌های میان نسخه‌های انگلیسی‌شان بحث کردند و از طریق فرایند مرور مکرر^۴ این تفاوت‌ها به حداقل ممکن کاهش یافت. به این ترتیب مترادف معنایی نسخه‌های ترجمه‌شده با نسخه اصلی به دقت مورد بررسی قرار گرفت. در نهایت، چند نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه روایی محتوا و تطابق فرهنگی این مقیاس را مطالعه و تأیید کردند.

منطق تحلیل داده‌ها: در مطالعه حاضر، همسو با پیشنهاد بیرن^۵ (۲۰۰۶)، به‌منظور آزمون تغییرناپذیری (هم‌ارزی) ساختار عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در دانشجویان ایرانی و سوئدی از مجموعه‌ای از روش‌های تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد.

در برنامه‌های آماری مختلف، به‌منظور انجام تحلیل عاملی تأییدی چندگروهی، پارامترهای معینی را در الگو ثابت فرض می‌کنند و از این طریق، الگو در معرض برخی محدودیت‌ها قرار می‌گیرد. در مجموع، در پژوهش حاضر، توالی محدودیت‌های پیشنهادی به صورت تغییرناپذیری بارهای عاملی و تساوی واریانس-کواریانس بین عامل‌های مکنون است (آنگگ^۶ و همکاران، ۲۰۰۷؛ ریگوتی^۷ و همکاران، ۲۰۰۸). ملاک‌های محققان مختلف برای تغییرناپذیری اندازه‌گیری با یکدیگر متفاوتند. برخی از

1. Cronbach
2. Marsella
3. Leong
4. iterative review process
5. Byrne
6. Ang
7. Rigotti

محققان خاطر نشان ساخته‌اند که ملاک بارهای عاملی مکفی ست (مید^۱ و لانتشلايگر^۲، ۲۰۰۴؛ راجو^۳ و همکاران، ۲۰۰۲). بعضی از محققان نیز بر پارامتر خطاهای اندازه‌گیری تغییرناپذیر (بیرن و واتکینز^۴، ۲۰۰۳) و برخی دیگر بر هم‌ترازی واریانس-کوواریانس بین عامل‌های مکنون تأکید کرده‌اند (چان^۵، ۲۰۰۰). در مطالعه حاضر، برای دو جنس، هم‌ترازی یا ناهم‌ترازی باقی‌مانده‌های اندازه‌گیری^۶، کوواریانس‌های ساختاری^۷ و وزن‌های اندازه‌گیری^۸ آزمون شد.

در این مطالعه، برای استفاده از تحلیل عامل تأییدی از روش حداکثر احتمال برای برآورد الگو بهره بردیم. افزون بر این، همسو با پیشنهاد هو^۹ و بنتلر^{۱۱} (۱۹۹۹) به منظور ارائه ارزیابی جامعی از برازش الگو از موارد زیر استفاده شد: شاخص مجذور خی^۲(χ^2)، شاخص مجذور خی بر درجه آزادی (χ^2/df)، شاخص برازش مقایسه‌ای^{۱۱}، شاخص نیکویی برازش^{۱۲}، شاخص نیکویی برازش انطباقی^{۱۳} و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب^{۱۴}. در نهایت، مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده به‌طور گروهی در کلاس‌های درس در اختیار دانشجویان ایرانی و سوئدی قرار گرفت. با توجه به تعداد ماده‌های «ام‌اس‌پی‌اس‌اس»، مدت زمان پاسخ به سؤال‌های مقیاس، ۱۰ الی ۱۵ دقیقه پیش‌بینی شد.

یافته‌ها

تحلیل عاملی اکتشافی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس»

ابتدا به منظور توصیف ساختار عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در دانشجویان ایرانی و سوئدی، از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. قبل از انجام تحلیل، در نمونه ایرانی اندازه شاخص

1. Meade
2. Lautenschlager
3. Raju
4. Watkins
5. Chan
6. measurement residuals
7. structural covariance
8. measurement weights
9. Hu
10. Bentler
11. Comparative Fit Index (CFI)
12. Goodness of Fit Index (GFI)
13. Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)
14. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

کفایت نمونه برداری کایزر، میر و الکین^۱ محاسبه و برابر با ۰/۸۴ و آزمون کرویت بارتلست [$\chi^2(66N=112) = 813/32, p < 0/001$] به دست آمد و در نمونه سوئدی اندازه شاخص کفایت نمونه برداری کایزر، میر و الکین محاسبه و برابر با ۰/۸۸ و آزمون کرویت بارتلست [$\chi^2(66N=100) = 794/37, p < 0/001$] به دست آمد. این یافته‌ها نشان می‌دهند در هر دو نمونه، ماتریس همبستگی برای این تحلیل مناسب بودند. در هر دو نمونه، نتایج تحلیل مؤلفه‌های اصلی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» از ساختار سه‌عاملی خانواده، دوستان و دیگران مهم حمایت کرد. نتایج تحلیل مؤلفه‌های اصلی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» نشان داد که در نمونه ایرانی عامل‌های دوستان، خانواده و دیگران مهم هر یک به ترتیب ۴۶/۸۱ درصد، ۱۵/۷۴ درصد و ۱۰/۳۲ درصد (و در مجموع ۷۲/۸۷ درصد) و در نمونه سوئدی عامل‌های دیگران مهم، دوستان و خانواده هر یک به ترتیب ۵۰/۵۶ درصد، ۱۳/۸۲ درصد و ۱۲/۵۱ درصد (و در مجموع ۷۶/۸۹ درصد) از واریانس عامل کلی حمایت اجتماعی ادراک شده را تبیین کردند. (ن. گک: جدول شماره ۱).

جدول ۱. مشخصه‌های آماری «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» با اجرای روش پی‌سی^۲ برای ساختار سه‌عاملی در دانشجویان ایرانی و سوئدی

عامل	ارزش ویژه	درصد واریانس	درصد تراکمی
ایرانی	دوستان	۵/۶۲	۴۶/۸۱
	خانواده	۱/۸۹	۱۵/۷۴
	دیگران مهم	۱/۲۴	۱۰/۳۲
سوئدی	دیگران مهم	۶/۰۷	۵۰/۵۶
	دوستان	۱/۶۶	۱۳/۸۲
	خانواده	۱/۵۰	۱۲/۵۱

در جدول شماره ۲، اندازه‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد، بارهای عاملی حاصل از تحلیل مؤلفه‌های اصلی و مقادیر اشتراک برای ماده‌های «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» به تفکیک در دو جنس گزارش شد.

1. Kaiser-Meyer-Olkin
2. PC

جدول ۲. میانگین و انحراف استاندارد، بارهای عاملی و مقادیر اشتراک ماده‌های «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در دانشجویان ایرانی و سوئدی

h ²		بار عاملی		SD		M		ماده
سوئدی	ایرانی	سوئدی	ایرانی	سوئدی	ایرانی	سوئدی	ایرانی	
۰/۷۰	۰/۶۰	۰/۶۷	۰/۷۵	۰/۹۲	۱/۲۵	۴/۳۴	۲/۹۴	۱. وقتی به کمک دیگران احساس نیاز می‌کنم، به فرد خاصی دسترسی دارم.
۰/۷۷	۰/۷۸	۰/۷۷	۰/۸۲	۰/۸۵	۱/۳۴	۴/۴۶	۳/۱۵	۲. فرد خاصی هست که می‌توانم غم‌ها و شادی‌هایم را با او قسمت کنم.
۰/۷۸	۰/۷۲	۰/۸۳	۰/۸۲	۰/۹۳	۱/۰۸	۴/۱۸	۳/۹۲	۳. خانواده‌ام واقعاً سعی می‌کنند به من کمک کنند.
۰/۷۹	۰/۷۵	۰/۸۱	۰/۸۴	۱/۰۵	۱/۲۵	۴/۱۶	۳/۵۸	۴. کمک و حمایت عاطفی مورد نیازم را از خانواده دریافت می‌کنم.
۰/۸۲	۰/۶۷	۰/۸۷	۰/۷۰	۱/۰۴	۱/۴۹	۴/۲۴	۳/۳۵	۵. به فرد خاصی دسترسی دارم که واقعاً برای من منبع آرامش است.
۰/۸۱	۰/۸۰	۰/۸۶	۰/۸۳	۰/۹۹	۱/۰۸	۳/۸۸	۲/۷۶	۶. دوستانم واقعاً سعی می‌کنند به من کمک کنند.
۰/۸۷	۰/۸۱	۰/۹۲	۰/۸۶	۰/۹۸	۱/۱۷	۴/۰۴	۲/۸۱	۷. وقتی مشکلی برایم پیش می‌آید، می‌توانم روی کمک دوستانم حساب کنم.
۰/۶۷	۰/۷۵	۰/۷۳	۰/۸۳	۱/۲۰	۱/۳۰	۳/۹۸	۳/۳۲	۸. می‌توانم درباره مشکلاتم با خانواده‌ام گفت‌وگو کنم.
۰/۸۰	۰/۸۴	۰/۸۴	۰/۸۷	۰/۹۱	۱/۱۰	۴/۳۱	۲/۹۳	۹. دوستانی دارم که می‌توانم غم‌ها و شادی‌هایم را با آنها قسمت کنم.
۰/۷۷	۰/۷۱	۰/۸۷	۰/۷۷	۱/۰۶	۱/۵۲	۴/۳۶	۳/۳۳	۱۰. در زندگی من فرد خاصی هست که به احساساتم اهمیت می‌دهد.
۰/۶۸	۰/۵۸	۰/۸۱	۰/۶۹	۱/۲۲	۱/۰۴	۳/۵۱	۳/۸۱	۱۱. خانواده‌ام علاقمند هستند که در تصمیم‌گیری به من کمک کنند.
۰/۷۸	۰/۷۵	۰/۸۰	۰/۸۲	۱/۰۱	۱/۱۳	۴/۱۴	۲/۹۸	۱۲. می‌توانم درباره مشکلاتم با دوستانم صحبت کنم.

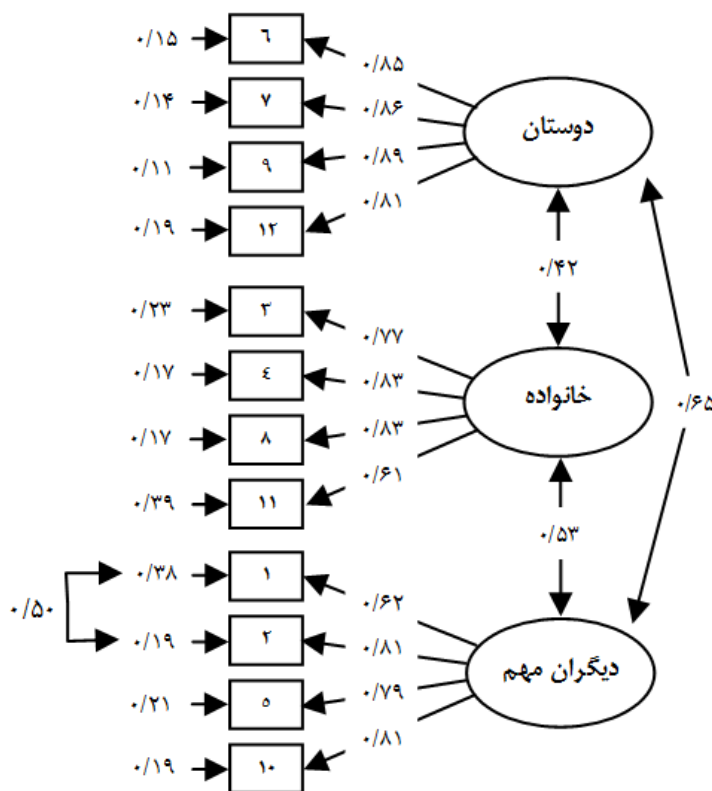
فصلنامه علمی - پژوهشی

۸۶

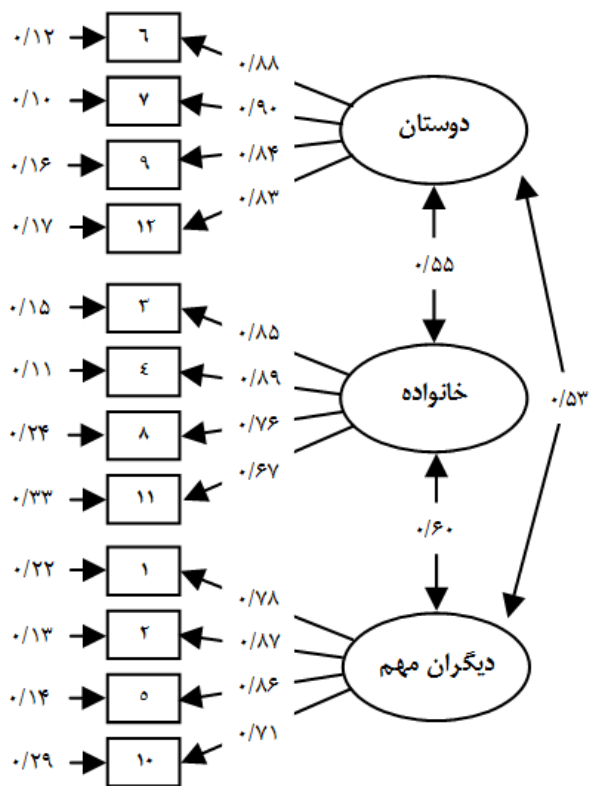
دوره نهم
شماره ۲
تابستان ۱۳۹۵

تحلیل عاملی تأییدی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس»

در ادامه به منظور آزمون ساختار سه عاملی مفروض «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در بین دانشجویان ایرانی و سوئدی، از تحلیل عاملی تأییدی با روش حداکثر احتمال بر اساس ماتریس وارینانس-کوواریانس استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که در دانشجویان ایرانی و سوئدی ساختار سه عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» برازش قابل قبولی با داده‌ها دارد. شکل‌های شماره ۱ و ۲ به ترتیب ساختار سه عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» را در دانشجویان ایرانی و سوئدی نشان می‌دهند. در این الگو، همه ضرایب مسیر از لحاظ آماری معنادار بودند ($p < 0/05$). افزون بر این، نتایج جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که در دانشجویان ایرانی و سوئدی، شاخص‌های برازش الگوی سه عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» برازش قابل قبولی با داده‌ها دارند.

شکل ۱. ساختار سه عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در دانشجویان ایرانی

شکل ۲. ساختار سه‌عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در دانشجویان سوئدی

جدول ۳. شاخص‌های نیکویی برازش الگوی سه‌عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در دانشجویان ایرانی و سوئدی

RMSEA	AGFI	GFI	CFI	χ^2/df	df	χ^2	الگو	
0.06	0.90	0.92	0.97	1/43	50	71/17	الگوی سه‌عاملی	ایرانی
0.063	0.88	0.90	0.98	1/68	51	85/82	الگوی سه‌عاملی	سوئدی

تحلیل عاملی تأییدی چندگروهی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در دانشجویان ایرانی و سوئدی در نهایت، به منظور تحلیل تغییرناپذیری عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس»، ابتدا یک الگوی اندازه‌گیری پایه بدون محدودیت‌های تساوی در دو گروه دانشجویان ایرانی و سوئدی ایجاد و آزمون شد. سپس تغییرناپذیری اندازه‌گیری در دو گروه فرهنگی در سه مرحله آزمون شد. در مرحله اول، در یکی از طرح‌های تحلیل عاملی تأییدی چندگروهی، دو گروه فرهنگی از طریق تساوی در تمامی باقی‌مانده‌های اندازه‌گیری، محدود شدند. برازش

این الگوی تحلیل عاملی چندگروهی خوب بود (جدول شماره ۴). در جدول شماره ۴، مقدار $\Delta\chi^2$ - که با هدف آزمون تفاوت بین مقادیر، مقدار χ^2 بین الگوی با محدودیت و الگوی بدون محدودیت محاسبه شده - نشان می‌دهد که دو گروه فرهنگی از نظر باقی مانده - های اندازه گیری با یکدیگر مساوی بودند [$\Delta\chi^2(27) = 1/95, p = 0/97$]. در مرحله دوم، دو گروه فرهنگی از طریق ایجاد تساوی در کوواریانس های ساختاری محدود شدند. در جدول شماره ۴، مقدار $\Delta\chi^2$ نشان می‌دهد که در الگوی با محدودیت و الگوی بدون محدودیت کوواریانس های ساختاری در دو گروه فرهنگی با یکدیگر مساوی بودند [$\Delta\chi^2(15) = 2/02, p = 0/96$]. در نهایت، در مرحله سوم، دو گروه فرهنگی از طریق تساوی در وزن های اندازه گیری محدود شدند. در جدول شماره ۴، مقدار $\Delta\chi^2$ نشان می‌دهد که در الگوی با محدودیت و الگوی بدون محدودیت وزن های اندازه گیری در دو گروه فرهنگی با یکدیگر مساوی بودند [$\Delta\chi^2(9) = 1/10, p = 0/98$].

جدول ۴. نتایج طرح های تحلیل عاملی تأییدی چندگروهی در دانشجویان ایرانی و سوئدی

RMSEA	AGFI	GFI	CFI	χ^2/df	df	χ^2	الگو
۰/۰۵۶	۰/۹۱	۰/۹۲	۰/۹۶	۱/۶۶	۱۰۲	۱۶۹/۶۱	الگوی بدون محدودیت
۰/۰۴۹	۰/۹۰	۰/۹۱	۰/۹۵	۱/۳۱	۱۲۹	۱۷۱/۵۶	الگوی با محدودیت در باقی مانده های اندازه گیری
۰/۰۴۸	۰/۹۱	۰/۹۲	۰/۹۵	۱/۴۵	۱۱۷	۱۷۱/۶۳	الگوی با محدودیت در کوواریانس های ساختاری
۰/۰۵۲	۰/۹۰	۰/۹۲	۰/۹۵	۱/۵۳	۱۱۱	۱۷/۷۱	الگوی با محدودیت در وزن های اندازه گیری

سپس به منظور مقایسه میانگین نمرات دانشجویان پسر ایرانی و سوئدی از نظر نمره کلی حمایت اجتماعی ادراک شده برای مقایسه میانگین نمرات دانشجویان ایرانی و سوئدی در زیرمقیاس های حمایت اجتماعی ادراک شده شامل دوستان، دیگران مهم و خانواده، از یک طرح تحلیل واریانس چندمتغیری^۱ استفاده شد.

برای انجام طرح تحلیل واریانس چندمتغیری در مرحله اول، وجود یا عدم وجود معناداری ترکیب خطی متغیرهای وابسته بر اساس متغیر مستقل گروه بررسی می‌شود و در مرحله بعد، پس از تفکیک متغیرهای وابسته، تحلیل آنها در سطوح متغیر مستقل از طریق

1. Multivariate Analysis of Variance (MANOVA)

تحلیل واریانس بررسی می شود. نتایج این تحلیل نشان می دهد که آیا متغیر مستقل بر ترکیب خطی متغیرهای وابسته تأثیر دارند یا خیر. طبق دیدگاه دانسی^۱ و ریدی^۲ (۱۹۹۹)، قبل از اجرای تحلیل واریانس چندمتغیری، مفروض های نرمال بودن توزیع از طریق آزمون کولموگروف-اسمیرنوف^۳ و همگنی ماتریس های واریانس-کواریانس به وسیله آماره «ام-باکس»^۴ آزمون و تأیید شد. افزون بر این، نگارندگان همسو با منطق پیشنهادی تاباچنیک^۵ و فیدل^۶ (۱۹۹۷)؛ (به نقل از دانسی و ریدی، ۱۹۹۹) در استفاده از تحلیل واریانس چندمتغیری، از بین آماره های چهارگانه (اثر پیلای^۷، لامبدای ویلکز^۸، هاتلینگ^۹ و ریشه ری^{۱۰})، از آزمون لامبدای ویلکز برای محاسبه F استفاده کرد.

نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری با هدف مقایسه مقادیر میانگین زیرمقیاس های حمایت اجتماعی ادراک شده با استفاده از آماره لامبدای ویلکز نشان داد که بین دو گروه دانشجویان ایرانی و سوئدی از لحاظ ترکیب خطی مقیاس های سه گانه حمایت اجتماعی تفاوت از لحاظ معنادار بود (لامبدای ویلکز = 0.652 ، $F(3, 205) = 34.54$ ، $p \leq 0.001$ ، $\eta^2 = 0.35$). افزون بر این، نتایج جدول شماره ۵ نشان می دهد که متوسط حمایت اجتماعی ادراک شده در دانشجویان سوئدی در مقایسه با دانشجویان ایرانی به طور معناداری بالاتر بود (جدول شماره ۵).

جدول ۵. نتایج اثرات بین گروهی زیرمقیاس های «ام اس بی اس اس» به تفکیک در دانشجویان ایرانی و سوئدی

متغیر فرهنگ	F(df)	P	η^2
دوستان	5/74 (1)	*0/017	0/06
خانواده	87/17 (1)	*0/001	0/30
دیگران	67/65 (1)	*0/001	0/25

1. Dancy
2. Reidy
3. Kolmogorov-Smirnov Test
4. Box's M
5. Tabachnick
6. Fidell
7. Pillai's Trace
8. Wilks' Lambda
9. Hotelling's Trace
10. Roy's Largest Root

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف آزمون تغییر ناپذیری عاملی مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده در میان دانشجویان ایرانی و سوئدی انجام شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی تک گروهی «ام اس پی اس اس» در دانشجویان ایرانی و سوئدی همسو با یافته‌های مطالعات رضوان و آفتاب (۲۰۰۹)، تونسینگ و همکاران (۲۰۱۲)، چنگ و چان (۲۰۰۴)، واونگیا کاران و همکاران (۲۰۱۱)، اکبک و همکاران (۲۰۱۳)، نگ و همکاران (۲۰۱۰)، آریون و همکاران (۲۰۱۰)، ایکر^۱ و همکاران (۲۰۰۰)، دورو (۲۰۰۷) و باسول (۲۰۰۸) از ساختار سه عاملی «ام اس پی اس اس» مشتمل بر عوامل خانواده، دوستان و دیگران مهم به طور تجربی حمایت کرد. همچنین، نتایج تحلیل عاملی تأییدی چند گروهی «ام اس پی اس اس» در دانشجویان ایرانی و سوئدی از هم ارزی اندازه گیری «ام اس پی اس اس» به طور تجربی حمایت کرد. در این مطالعه، ضرایب همسانی درونی نمره کلی و زیرمقیاس‌های «ام اس پی اس اس» در دانشجویان ایرانی و سوئدی قابل قبول بودند.

بر اساس پیشینه نظری و تجربی در قلمرو مطالعاتی تنیدگی-مقابله، یکی از دلایل مفروض تشابه ساختار عاملی «ام اس پی اس اس» در دو گروه دانشجویان ایرانی و سوئدی با تأکید بر فراموقعیتی بودن کارکرد ضربه گیرانه حمایت اجتماعی ادراک شده - به مثابه یک منبع مقابله‌ای موقعیتی- قابل تبیین است. افزون بر این، همسویی با نتایج مطالعات کالویت^۲ و کانور- اسمیت^۳ (۲۰۰۶)، تشابه در الگوی کیفی ویژگی‌های کارکردی مفهوم حمایت اجتماعی ادراک شده در مواجهه با تجارب تنیدگی‌زا به طور تجربی از تشابه در الگوی ساختاری منابع چندگانه فراهم آورنده تجارب حمایتی در مواجهه با موقعیت‌های انگیزاننده حمایت می‌کند. نتایج مطالعاتی که با هدف انجام مقایسه‌های سطح محور درباره تمایل به استفاده از تجارب حمایتی در نمونه‌های فرهنگی متفاوت انجام شده‌اند، نشان داده‌اند که آسیایی‌ها و آمریکایی‌های آسیایی تبار در مقایسه با آمریکایی‌های اروپایی تبار، از تجارب حمایتی بیشتر استفاده می‌کنند (چو و همکاران، ۲۰۰۸؛ تیلور و همکاران، ۲۰۰۴؛ کیم و همکاران، ۲۰۰۷؛ هاشیموتو و همکاران، ۲۰۰۷؛ ساساکی و کیم، ۲۰۰۸). طبق دیدگاه کیم و همکاران (۲۰۰۷) اهم تبیین‌های پیشنهادی برای تمایزات سطح محور در استفاده از

1. Ekar
2. Calvete
3. Connor-Smith

حمایت اجتماعی به عنوان یک سازوکار مقابله‌ای موقعیتی در مواجهه با تجارب تنیدگی‌زا در گروه‌های فرهنگی مختلف، در سه طبقه از یکدیگر متمایز می‌شوند: اول، از آنجا که آسیایی‌ها و آمریکایی‌های آسیایی‌تبار در مقایسه با آمریکایی‌های اروپایی‌تبار از سطوح بالایی از حمایت اجتماعی تقاضاننده برخوردارند، نباید از دیگران درخواست حمایت کنند. در فرهنگ‌های آسیایی، از آنجا که افراد نیازهای دیگران نزدیک را برای دریافت حمایت پیش‌بینی می‌کنند و همچنین از آنجا که در این فرهنگ‌ها حمایت لازم را پیش از جست‌وجوی صریح و آشکار فراهم می‌آورند، افراد نباید از دیگران تقاضای حمایت کنند. دوم، در بین آسیایی‌ها و آمریکایی‌های آسیایی‌تبار در مقایسه با آمریکایی‌های اروپایی‌تبار تأکید بر این است که فرد باید مسئول مسائل شخصی خویشتن باشد. بنابراین، در این جوامع، ایده حل مسائل فردی به‌طور مستقل غالب است. سوم، آسیایی‌ها و آمریکایی‌های آسیایی‌تبار در مقایسه با آمریکایی‌های اروپایی‌تبار درباره پیامدهای ارتباطی منفی جست‌وجوی حمایت اجتماعی مانند از هم گسیختن انسجام گروه یا انتقاد از طرف دیگران، نگرانی بیشتری نشان می‌دهند.

افزون بر این، تیلور و همکاران (۲۰۰۷) بر نقش فرهنگ در استفاده از اشکال مختلف حمایت اجتماعی صریح - استفاده از شبکه‌های اجتماعی با هدف پاسخ‌گویی به وقایع تنیدگی‌زای ویژه از جمله اندرزخواهی، کمک‌ابزاری و راحتی هیجانی - و حمایت اجتماعی ضمنی - که بیانگر راحتی هیجانی به دست آمده از شبکه‌های اجتماعی بدون افشاسازی یا مطرح کردن مشکلات فرد در مواجهه با رخداد‌های تنیدگی‌زای ویژه است - تأکید می‌کنند. مفهوم حمایت ضمنی مشابه حمایت ادراک‌شده است و بر راحتی و آرامش متعاقب اطلاع از وجود یک شبکه حمایتی دلالت دارد تا استفاده از یک شبکه حمایتی. نتایج مطالعات باتلر^۱ و همکاران، (۲۰۰۷)، کیم (۲۰۰۲ و ۲۰۰۷) و کیم و همکاران (۲۰۰۸) نشان داده‌اند که آسیایی‌ها و آمریکایی‌های آسیایی‌تبار، در مقایسه با آمریکایی‌های اروپایی‌تبار، بیشتر علاقمند به استفاده از وجه حمایت ضمنی‌اند. در مقابل، آمریکایی‌های اروپایی‌تبار، در مقایسه با آسیایی‌ها و آمریکایی‌های آسیایی‌تبار، به استفاده از وجه حمایت صریح علاقه بیشتری دارند. با وجود شواهد تجربی حمایت‌کننده از تمایزات سطح‌محور مربوط به استفاده از تجارب حمایتی و اشکال مختلف حمایت اجتماعی، تشابه روان‌سنجی

1. Butler

«ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در نمونه‌های فرهنگی مختلف نشان می‌دهد که منطق نظری منتخب برای عملیاتی‌سازی منابع چندگانه فراهم آورنده حمایت اجتماعی ادراک شده در شرایط بافتاری متفاوت از توان مشابهی برای پوشش دادن به گستره معنایی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در نمونه‌های دانشجویان ایرانی و سوئدی برخوردار است.

تشابه ساختار عاملی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در دانشجویان ایرانی و دانشجویان سوئدی، بر قابلیت کاربردپذیری منطق نظری زیربنایی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در گروه‌های نمونه مختلف، نشان می‌دهد که ساختار زیربنایی اصلی و سازوکارهای علی نظری که منابع فراهم آورنده تجارب حمایتی در مواجهه با رخدادها تنیدگی‌زا در نمونه‌های مختلف را تبیین می‌کند، از اصول کلی مشابهی پیروی می‌کند. به بیان دیگر، نتایج پژوهش حاضر تأکید می‌کند که از لحاظ ساختاری، الگوی پیشنهادی در بین زیرگروه‌های مختلف از توان لازم برای توصیف و تبیین نقش غیرقابل انکار راهبرد مقابله موقعیتی در مواجهه با تجارب انگیزاننده برخوردار است.

افزون بر این، نتایج مطالعه سویکرت^۱ و همکاران (۲۰۰۷) از طریق تأکید بر الگوی پراکندگی مشترک بین اندازه‌های متناسب به حمایت اجتماعی ادراک شده و رگه‌های شخصیتی تا حدی تشابه الگوی نظری زیربنایی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» را با تأکید بر ابعاد منابع سه‌گانه تجارب حمایتی مشتمل بر خانواده، دوستان و دیگران مهم در گروه‌های فرهنگی مختلف توجیه می‌کند. به بیان دیگر، بخشی از تشابه ساختار زیربنایی مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده در دانشجویان ایرانی و سوئدی را می‌توان از طریق تأکید بر پراکندگی مشترک اندازه‌های تخصیص داده شده به ابعاد چندگانه منابع فراهم آورنده تجارب حمایتی و صفات شخصیتی تبیین کرد.

نتایج مطالعه حاضر در بخش مقایسه سطح محور مقادیر زیرمقیاس‌های حمایت اجتماعی ادراک شده در دو گروه دانشجویان ایرانی و سوئدی با نتایج مطالعات هاشیموتو و همکاران (۲۰۰۷)، کیم و همکاران (۲۰۰۶)، چو و همکاران (۲۰۰۸)، ساساکی و کیم (۲۰۰۸) و تیلور و همکاران (۲۰۰۴) ناهمسو بود. یکی از مسیرهای مفهومی قابل دفاع در حمایت از یافته ما این است که در جوامع جمع‌گرا تأکید بیش از حد بر تحقق تحرک رو به بالا از طریق دست‌یابی به تجارب موفقیت‌آمیز در محیط‌های پیشرفت سبب می‌شود که

1. Swickert

فراگیران در این بافت فرهنگی، بیش مشارکتی و حتی تجارب حمایتی منابع مختلف را بیش از آنکه عاملی ضربه گیرانه در مواجهه با مطالبات زندگی تحصیلی ارزیابی کنند، آن تجارب عاملی تعیین کننده در افزایش سطح تجارب تنیدگی زای خود تلقی می کنند. افزون بر این، همسو با نتایج مطالعه ماندگاری (۱۳۹۳) سلطه گری و نفوذ غیرقابل انکار مؤلفه های نوگرایی در جامعه ایرانی در تغییر الگوی فراهم سازی تجارب حمایتی خانواده برای افراد از نقش تفسیری مهمی برخوردار است.

یافته های مطالعه حاضر با تأکید بر اندازه های روان سنجی نسخه فارسی «ام اس پی اس اس» در پیشبرد قابلیت کاربردپذیری مقیاس چندبعدی حمایت اجتماعی ادراک شده در دانشجویان ایرانی و سوئدی گامی ارزشمند محسوب می شود. اما این یافته ها را باید در بافت محدودیت های آن تفسیر و تعمیم داد. نخست، در این پژوهش، تحلیل روان سنجی «ام اس پی اس اس» به یک گروه غیربالیینی از دانشجویان ایرانی و سوئدی محدود شد. بنابراین، بسط یافته های پژوهش حاضر به گروه های بالینی با محدودیت روبه روست. بنابراین، آزمون روان سنجی «ام اس پی اس اس» در میان نمونه های بالینی و غیربالیینی در واقع ضرورت پژوهشی غیرقابل انکاری به شمار می رود. دوم، در مطالعه حاضر به منظور تحلیل روان سنجی «ام اس پی اس اس» در دانشجویان ایرانی و سوئدی از یک طرح مقطعی^۱ استفاده شد. بنابراین، تکرار و بسط این یافته ها در مطالعات بعدی به کمک طرح های طولی حائز اهمیت است. به بیان دیگر، آزمون روان سنجی «ام اس پی اس اس» به کمک مطالعات طولی، فرصت آزمون فرضیه های موجود درباره کیفیت تحول منابع فراهم آورنده تجارب حمایتی به عنوان یک منبع مقابله ای موقعیتی را در میان گروه های مختلف دانشجویان ایرانی و سوئدی فراهم می آورد.

افزون بر این، پیشنهاد می شود که در مطالعات بعدی به منظور آزمون ویژگی های فنی «ام اس پی اس اس» در گروه های مختلف، از شاخص های روایی و اعتبار بیشتری مانند آزمون بازآزمون و روایی همزمان و پیش بین استفاده شود. همچنین، همسو با پیشنهاد نجاتی (۱۳۹۳)، با توجه به اینکه توسعه ابزارهای سنجش ضمنی محتوای ارزشی پارادایم های فرهنگی مختلف اهمیت به سزایی دارد، ضروری ست ابزاری با هدف سنجش ضمنی حمایت اجتماعی ادراک شده در بافت های فرهنگی طراحی شود.

در مجموع، نتایج پژوهش حاضر ضمن فراهم آوردن شواهد تجربی جدید دربارهٔ مشخصه‌های روان‌سنجی «ام‌اس‌پی‌اس‌اس» در دانشجویان ایرانی و سوندی نشان داد که دانشجویان این دو گروه فرهنگی با صرف نظر کردن از زمینهٔ فرهنگی، گویه‌های مقیاس چندبُعدی حمایت اجتماعی ادراک‌شده را به شیوهٔ مشابهی تفسیر کردند.

فصلنامه علمی - پژوهشی

۹۵

رواسازی میان‌فرهنگی
مقیاس ...

منابع

- فلاحتی، لیلا (۱۳۹۲). بررسی کیفیت زندگی دانشجویان: مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه‌های تهران و کردستان. *تحقیقات فرهنگی ایران*، ۶ (۲۳)، ۱۷۲-۱۵۱.
- ماندگاری، فرزانه (۱۳۹۳). تأثیر مؤلفه‌های نوگرایی در حمایت خویشاوندی خانواده‌های شهر یزد. *تحقیقات فرهنگی ایران*، ۷ (۲۷)، ۱۷۷-۱۴۹.
- نجاتی، وحید (۱۳۹۳). طراحی معماهای اجتماعی-شناختی برای سنجش ارزش‌های فرهنگی و بررسی روایی آن. *تحقیقات فرهنگی ایران*، ۷ (۲۵)، ۵۹-۳۱.
- Ang, R. P.; Huan, V. S.; & Braman, O. R. (2007). Factorial structure and invariance of the academic expectations stress inventory across hispanic and chinese adolescent aample. *Child Psychiatry Human Development*, 38, 73-87.
- Aroian, K.; Templin, T. M.; & Ramaswamy, V. (2010). Adaptation and psychometric evaluation of the multidimensional scale of perceived social support for arab immigrant women. *Health Care for Women International*, 31, 153-169.
- Basol, G. (2008). Validity and reliability of the multidimensional scale of perceived social support-revised with a Turkish sample. *Social Behavior and Personality*, 36 (10), 1303-1313.
- Boren, J. P. (2013). Co-rumination partially mediates the relationship between social support and emotional exhaustion among graduate students. *Communication Quarterly*, 61 (3), 253-267.
- Bouteyre, E.; Maurel, M.; & Bernaud, J. L. (2007). Daily hassles and depressive symptoms among rirst year psychology students in France: The role of coping and social support. *Stress and Health*, 23, 93-99.
- Bruwer, B.; Emsley, R.; Kidd, M.; Lochner, C.; & Seedat, S. (2008). Psychometric properties of the multidimensional scale of perceived social support in youth. *Comprehensive Psychiatry*, 49, 195-201.
- Butler, E. A.; Lee, T. L.; & Gross, J. J. (2007). Emotion regulation and culture: Are the social consequences of emotion suppression culture specific? *Emotion*, 7, 30-48.
- Byrne, B. M. (2006). *Structural equation modeling with EQS: Basic concepts, applications and programming*. Lawrence Erlbaum, Mahwah, NJ.
- Byrne, B. M.; & Watkins, D. (2003). The issue of measurement invariance revisited. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 34, 155-175.
- Calvete, E.; & Connor-Smith, J. K. (2006). Perceived social support, coping, and symptoms of distress in American and Spanish students. *Anxiety, Stress & Coping*, 19 (1), 47-65.

- Chalise, H. N. (2010). Social support and its correlation with loneliness and subjective well-being: a cross-cultural study of older nepalese adults. *Asian Social Work and Policy Review*, 4, 1–25.
- Chan, D. (2000). Detection of differential item functioning on the kirton adaption–innovation inventory using multiple-group mean and covariance structure analyses. *Multivariate Behavioral Research*, 35, 169–199.
- Chen, M. Y.; James, K.; & Wang, E. K. (2007). Comparison of health-promoting behavior between Taiwanese and American adolescents: A cross-sectional questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*, 44, 59–69.
- Cheng, S. T.; & Chan, A. C. M. (2004). The multidimensional scale of perceived social support: Dimensionality and age and gender differences in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 37, 1359–1369.
- Christopher, J. C.; & Bickhard, M. H. (2007). Culture, self and identity: Interactivist contributions to a metatheory for cultural psychology. *Culture & Psychology*, 13 (3), 259–295.
- Clara, I. P.; Cox, B. J.; Enns, M. W.; Murray, L. T.; & Torgrudc, L. J. (2003). Confirmatory factor analysis of the multidimensional scale of perceived social support in clinically distressed and student samples. *Journal of Personality Assessment*, 81 (3), 265–270.
- Dancey C. H. P.; & Reidy, J. (1999). *Statistics without math's for psychology*. Prentice Hall.
- Duru, E. (2007). Re-examination of the psychometric characteristics of the multidimensional scale of perceived social support among Turkish University students. *Social Behavior and Personality*, 35 (4), 443–451.
- Edwards, L. (2004). Measuring perceived social support in Mexican American youth: Psychometric properties of the multidimensional scale of perceived social support. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 26 (2), 187–194.
- Ekar, D., Arker, H.; & Yaldiz, H. (2000). Generality of support sources and psychometric properties of a scale of perceived social supports in Turkey. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 228–233.
- Ekback, M.; Benzein, E.; Lindberg, M.; & Arestedt, K. (2013). The Swedish version of the multidimensional scale of perceived social support (MSPSS): A psychometric evaluation study in women with hirsutism and nursing students. *Health and Quality of Life Outcomes*, 168, 1–9.
- Ghorbani, N.; Bing, M. N.; Watson, P. J.; Davison, H. K.; & Lebreton, D. L. (2003). Individualist and collectivist values: Evidence of compatibility in Iran and the United States. *Personality and Individual Differences*, 35, 431–447.
- Chu, T. Q.; Kim, H. S.; & Sherman, D. K. (2008, February). *Culture and the perceptions of implicit and explicit social support use*. poster presented at the annual meeting of the Society for Personality and Social Psychology, Albuquerque, NM.

- Goodwin, R.; & Plaza, S. H. (2000). Perceived and received social support in two cultures: Collectivism and support among british and spanish students. *Journal of Social and Personal Relationships*, 17 (2), 282-291.
- Hashimoto, T.; Imada, T.; & Kitayama, S. (2007). Support seeking in Japan and U. S.: Perspective from daily support and professional help. In *Proceedings of the 71st Conference of the Japanese Psychological Association*. Tokyo, Japan: Toyo University.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Hu, L. T.; & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- Kim, H. S. (2002). We talk, therefore we think? a cultural analysis of the effect of talking on thinking. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 828-842.
- Kim, H. S. (2008). Culture and the cognitive and neuroendocrine responses to speech. *Journal of Personality and Social Psychology*, 94, 32-47.
- Kim, H. S.; & Sherman, D. K. (2007). Express yourself: Culture and the effect of self-expression on choice. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 1-11.
- Kim, H. S.; Sherman, D. K.; Ko, D.; & Taylor, S. E. (2006). Pursuit of happiness and pursuit of harmony: Culture, relationships, and social support seeking. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32, 1595-1607.
- Kim, H. S.; Sherman, D. K.; & Taylor, S. E. (2008). Culture and social support. *American Psychologist*, 63 (6), 518-526.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practices of Structural Equation Modeling*, (2nd edition). New York: Guilford.
- Kong, F.; Zhao, J.; & You, X. (2012). Emotional intelligence and life satisfaction in chinese university students: The mediating role of self-esteem and social support. *Personality and Individual Differences*, 53, 1039-1043.
- Liang, B.; & Bogat, A. (1994). Culture, control, and coping: New perspectives on social support. *American Journal of Community Psychology*, 22 (1), 123-147.
- Markus, H. R.; & Kitayama, S. (1991). Culture and self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224-253.
- Marsella, A. J.; & Leong, F. T. L. (1995). Cross-cultural issues in personality and career assessment. *Journal of Career Assessment*, 3, 202-218.
- Meade, A. W.; & Lautenschlager, G. J. (2004). A comparison of items response theory and confirmatory factor analytic methodologies for establishing measurement equivalence/invariance. *Organizational Research Methods*, 7, 361-388.

- Moos, R. H. (2002). The mystery of human context and coping: An unraveling of clues. *American Journal of Community Psychology*, 30 (1): 67-88.
- Murray, C.; Lombardi, A.; Bender, F.; & Gerdes, H. (2013). Social support: Main and moderating effects on the relation between financial stress and adjustment among college students with disabilities. *Social Psychology of Education*, 16, 277-295.
- Ng, C. G.; Siddiq, A. N. A.; Aida, S. A.; Zainal, N. Z.; & Koh, O. H. (2010). Validation of the malay version of the multidimensional scale of perceived social support (MSPSS-M) among a group of medical students in faculty of medicine, University Malaya. *Asian Journal of Psychiatry*, 3, 3-6.
- Oyserman, D.; Coon, H.; & Kemmelmeier, M. (2002). Rethinking individualism and collectivism: Evaluation of theoretical assumptions and meta-analyses. *Psychological Bulletin*, 128, 3-72.
- Pedersen, S. S.; Spinder, H.; Erdman, R. A. M.; & Denollet, J. (2009). Poor (ICD) patients and their partners: Cross-validation of the multidimensional scale of perceived social support. *Psychosomatics*, 50, 461-467.
- Pines, A. M.; & Zaidman, N. (2003). Gender, culture, and social support: A male-female, Israeli Jewish-Arab comparison. *Sex Roles*, 49, 571-586.
- Raju, N. S.; Lafitte, L. J.; & Byrne, B. M. (2002). Measurement equivalence: A comparison of methods based on confirmatory factor analysis and item response theory. *Journal of Applied Psychology*, 87, 517-529.
- Ramaswamy, V.; Aroian, K. J.; & Templin, T. N. (2009). Adaptation and psychometric evaluation of the multidimensional scale of perceived social support for arab american adolescents. *American Journal of Community Psychology*, 43, 49-56.
- Reeve, K. L.; Shumaker, C. J.; Yearwood, E. L.; Crowell, N. A.; & Riley, J. B. (2013). Perceived stress and social support in undergraduate nursing students' educational experiences. *Nurse Education Today*, 33, 419-424.
- Rigotti, T.; Schyns, B.; & Mohr, G. (2008). A short version of the occupational self-efficacy scale: Structural and construct validity across five countries. *Journal of Career Assessment*, 16 (2), 238-255.
- Rizwan, M.; & Aftab, F. (2009). Psychometric evaluation of the multidimensional scale of perceived social support in pakistani young adults. *Pakistan Journal of Psychology*, 40 (1), 51-65.
- Sasaki, J.; & Kim, H. S. (2008). *Cultural differences in daily effects of religious coping*. Poster presented at the annual meeting of the society for personality and social psychology, Albuquerque, NM.
- Somerfield, M. R.; & McCrae, R. R. (2000). Stress and coping research: Methodological challenges, theoretical advances, and clinical applications. *American Psychologist*, 55 (6), 620-625.

- Stanley, M. A.; Beck, J. G.; & Zebb, B. J. (1998). Psychometric properties of the MSPSS in older adults. *Aging and Mental Health*, 2, 186–193.
- Swickert, R. J.; Rosentreter, C. J.; Hittner, J. B.; & Mushrush, J. E. (2007). Extraversion, social support processes, and stress. *Personality and Individual Differences*, 32, 877–891.
- Suh, E. M.; & Oishi, S. (2004). Culture and subjective well-being: Introduction to the special issue. *Journal of Happiness Studies*, 5, 219–222.
- Taylor, S. E.; Sherman, D. K.; Kim, H. S.; Jarcho, J.; Takagi, K.; & Dunagan, M. S. (2004). Culture and social support: Who seeks it and why? *Journal of Personality and Social Psychology*, 87, 354–362.
- Taylor, S. E.; Welch, W.; Kim, H. S.; & Sherman, D. K. (2007). Cultural differences in the impact of social support on psychological and biological stress responses. *Psychological Science*, 18, 831–837.
- Thoits, P. A. (1995). Stress, coping, and social support processes: Where are we? What next? *Journal of Health and Social Behavior*, 35, 53-79.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism and Collectivism*. Boulder, CO: Westview Press.
- Triandis, H.; C.; & Suh, E.M. (2002). Culture influences on personality. *Annual Review of Psychology*, 53, 133-160.
- Tweed, R. G.; White, K.; Lehman, D. R. (2004). Culture, stress, and coping: internally -and externally- targeted control strategies of European Canadians, East Asian Canadians, and Japanese. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 35, 652-668.
- Tonsing, K.; Zimet, G. D.; & Tse, S. (2012). Assessing Social support among South Asians: The multidimensional scale of perceived social support. *Asian Journal of Psychiatry*, 5, 164–168.
- Vaingankara, J. A.; Abdina, E.; & Chongb, S. A. (2012). exploratory and confirmatory factor analyses of the multidimensional scale of perceived social support in patients with schizophrenia. *Comprehensive Psychiatry*, 53, 286–291.
- Wheaton, B. (1985). Models for the stress-buffering functions of coping resources. *Journal of Health and Social Behavior*, 26(4), 352-364.
- Wongpakaran, T.; Wongpakaran, N.; & Ruktrakul, R. (2011). Reliability and validity of the multidimensional scale of perceived social support (MSPSS): Thai version. *Clinical Practice and Epidemiology in Mental Health*, 7, 161-166.
- Zimet, G. D.; Dahlem, N. W.; Zimet, S. G.; & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Personality Assessment*, 52 (1), 30-41.

فصلنامه علمی - پژوهشی

۱۰۰

دوره نهم

شماره ۲

تابستان ۱۳۹۵